

Сучасні погляди на прикладну лінгвістику

#PeaceForUkraine

**Збірник тез
здобувачів вищої освіти**

**Вищий навчальний приватний заклад
«Дніпровський гуманітарний університет»**

**Комунальний заклад культури «Дніпропетровський національний
історичний музей імені Д. І. Яворницького»
Дніпропетровської обласної ради**

**Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-
реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради**

СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ НА ПРИКЛАДНУ ЛІНГВІСТИКУ

матеріали міжнародної науково-практичної конференції:
збірник тез здобувачів вищої освіти

09 листопада 2023 року

**Дніпро
2023**

Ухвалено до друку Науково-методичною радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет» (протокол №4 від 21 грудня 2023 р.)

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні погляди на прикладну лінгвістику» (09 листопада 2023 року, Вищий навчальний приватний заклад «Дніпровський гуманітарний університет»): збірник тез здобувачів вищої освіти. Дніпро: ВНПЗ «ДГУ», 2023. 56 с.

(в авторській редакції)

Вміщено матеріали здобувачів вищої освіти України, які взяли участь у міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні погляди на прикладну лінгвістику». Тематика тез охоплює актуальні питання щодо розвитку мов світу та форм реалізації їх через носіїв мови.

Матеріали науково-практичної конференції можуть бути використані у практиці фахівців різних видів гуманітарної діяльності та у навчальному і виховному процесах закладів освіти.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Лежнєва Тетяна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент, проректор Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Крашеніннікова Тетяна Валеріївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Дудник Олена Володимирівна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Холод Ірина Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Хмель-Дунай Галина Миколаївна – кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Негодченко Ольга Петрівна – старший викладач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Мірошник Андрій Дмитрович – провідний фахівець відділу організації наукової роботи, міжнародних зв'язків та академічної мобільності Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

© ВНПЗ «ДГУ», 2023

© Автори, 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
Бенько Тетяна. Дистанційне навчання як актуальна освітня технологія у закладах вищої освіти	5
Вільгоцька Зоряна. Нестандартні форми проведення семінарських занять. «Дискусія» та «круглий стіл»	8
Демелько Інна. Імітаційне навчання як метод викладання у вищих навчальних закладах	11
Зав'ялов Дмитро. Інтелектуальні здібності людини (психолінгвістичний аспект)	15
Ісаєва Тетяна. Використання інноваційного методу фліпчарт (Flipped classroom) у підготовці словесників	18
Козачок Анастасія. Причини потреби суспільства у штучних мовах	20
Коломоєць Іванна. Запозичені лексичні одиниці у сфері туризму до мовного стандарту	23
Лісунова Марія. Розвиток сучасної юридичної лінгвістики в Україні	26
Мартинюк Богдана. Лекція-візуалізація як метод навчання у закладах вищої освіти	29
Олійник Анна. Віддзеркалення мовної ситуації в Україні в дискурсі військових блогів	32
Рудак Ангеліна. Використання кейс-методу у процесі фахової підготовки вчителя української мови	35
Самойленко Катерина. Формування національної ідентичності як чинника громадянського виховання учнів молодшого шкільного віку	38
Смерчинська Васирина. Бінарна лекція як інноваційний формат подавання та засвоєння інформації у закладах вищої освіти	43
Турубаров Володимир. Двоскладові терміни-словосполучення у сучасній українській термінології кримінального процесуального права	46
Турубарова Анастасія. Тракткування поняття «мова спеціального призначення» у науковій літературі	50
Федоренко С. Language and speech aspect of polyceistics: rhetorical approach.....	54

Прикладна лінгвістика – це галузь мовознавства, орієнтована на практичне застосування здобутків теорії мови в різних напрямках людської діяльності, пов'язаних із використанням мови. Прикладні проблеми поставали перед мовознавством від самого початку його зародження та спрямовані на оптимізацію функцій мови – від формування і підтримування традиції читання та розуміння сакральних текстів до забезпечення й активізації міжнародних контактів. Сучасна система лінгвістичних наук охоплює класичну теоретичну лінгвістику, де основні напрями вивчення пов'язані з розглядом фонології, морфології, синтаксису, семантики лексичної, до складу яких сучасні науковолінгвістичні парадигми додали когнітивну лінгвістику, функційну лінгвістику і генеративну лінгвістику; дескриптивну лінгвістику, що містить антропологічну лінгвістику, еволюційну лінгвістику (порівняльно-історичне мовознавство, етимологія), фонетику і соціолінгвістику, а прикладна лінгвістика – це комп'ютерна лінгвістика, математична лінгвістика, судова лінгвістика, юридична лінгвістика, методики викладання і вивчення мови, прескриптивна лінгвістика, нейролінгвістика, психолінгвістика, етнолінгвістика, стилістика тощо.

Кафедра міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін на базі ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет» створила науковий майданчик із обговорення питань щодо «Сучасних поглядів на прикладну лінгвістику». 09 листопада 2023 року відбулася міжнародна науково-практична конференція. За результатами заходу підготовлено збірник наукових статей та збірник тез здобувачів вищої освіти. Тематика оприлюднених досліджень охопила актуальні питання: юридичної лінгвістики, психолінгвістики, комп'ютерної лінгвістики, соціолінгвістики, етнолінгвістики, а також проблем розвитку та функціонування мов у поліетнічному та полікультурному просторі та інноваційних підходів у методиці навчання та виховання вищої школи.

Наукова спільнота університету і кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін вдячна всім учасникам за підтримку нашої конференції.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК АКТУАЛЬНА ОСВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тетяна БЕНЬКО

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник: Галина ВИШНЕВСЬКА, Тернопільський національний
педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Поширення коронавірусної інфекції та воєнні дії на території нашої держави змусили до переходу закладів освіти на дистанційну форму навчання. Вона передбачає «інтерактивну взаємодію всіх учасників освітнього процесу, що відбувається через використання комп'ютерних і телекомунікаційних технологій» [1]. Відзначимо, що досліджуваний «вид навчання передбачає не лише самоосвіту, а й постійний контакт із викладачами та іншими студентами» [2].

Проблема розвитку дистанційної освіти була предметом студій багатьох науковців (О. Андрєєв, Г. Козлакова, І. Козубовська, В. Олійник та ін.).

Особливістю дистанційного навчання вважаємо його відкритість. «Широко застосовуються комп'ютерні навчальні програми різного призначення, що створюють інформаційне освітнє середовище для постачання навчального матеріалу та спілкування» [3, с. 7].

Вивчаючи теорію впровадження дистанційного навчання, К. Рум'янцева звертає особливу увагу на те, що «...дистанційне навчання, порівняно з традиційним, вимагає більшої гнучкості, детальнішої розробки змісту, ретельнішого планування, підтримки слухачів» [3, с. 40].

Дистанційна форма отримання знань має свої переваги та недоліки. Переваги дистанційної освіти:

– *гнучкість* – можливість викладення матеріалу курсу з урахуванням підготовки, здібностей студентів;

– *актуальність* – можливість упровадження новітніх педагогічних,

психологічних, методичних розробок;

- *зручність* – можливість навчання у зручний час, у певному місці;

- *модульність* – розбиття матеріалу на окремі функціонально завершені теми, які вивчаються у міру засвоєння і відповідають здібностям окремого студента або групи загалом;

- *економічна ефективність* – метод навчання дешевший, ніж традиційні, завдяки ефективному використанню навчальних приміщень;

- *інтерактивність* – активне спілкування між студентами групи і викладачем;

- *відсутність географічних кордонів для здобуття освіти* [4].

Дослідники також звертають увагу і на недоліки дистанційної освіти:

- необхідність постійного і безпосереднього контакту зі здобувачем;

- неможливість точно перевірити ступінь самостійності виконання завдань здобувачем;

- обов'язковий доступ до мережі Інтернет (не в усіх населених пунктах він є).

- неможливість проводити натурні дослідження та експерименти;

- можливість навчатися у зручний час може спонукати до несвоєчасного виконання завдань;

- необхідність тривалий час перебувати за комп'ютером, що викликає значне навантаження на зір [3, с. 12].

Отже, володіючи багатьма перевагами, дистанційна освіта потребує корегування та удосконалення.

Дистанційний курс є одним із видів дистанційного навчання. «Навчальний процес відбувається шляхом передачі відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі» [4].

Дистанційний курс може бути організований засобами різних додатків та платформ серед яких найбільш популярними є Classroom.google, Drive.google (гул-диск), Moodle, Meet, Zoom тощо. Такий курс може містити:

- методичні рекомендації щодо його використання, послідовності виконання завдань, особливостей контролю тощо;
- документи планування навчального процесу (навчальні програми, навчально-тематичні плани, розклади занять);
- відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів тощо;
- мультимедійні лекційні матеріали;
- термінологічні словники;
- практичні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;
- віртуальні лабораторні роботи із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;
- віртуальні тренажери із методичними рекомендаціями щодо їх використання;
- пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів, тестування із перевіркою викладачем;
- ділові ігри із методичними рекомендаціями щодо їх використання;
- електронні бібліотеки чи посилання на них;
- бібліографії;
- інші ресурси навчального призначення [4].

Створення власних дистанційних курсів потребує від викладача уміння:

- визначати мету і завдання дистанційного курсу;
- визначати початковий рівень знань слухачів;
- поділити навчальну інформацію на окремі блоки;
- логічно структурувати матеріал курсу;
- складати тести та завдання для перевірки рівня засвоєння матеріалу курсу;
- підтримувати мотивацію та зацікавленість слухачів у роботі з даним курсом [3, с. 40].

Можна стверджувати, що дистанційне навчання є досить новою формою організації освітнього процесу в Україні. Подальше використання корисного досвіду запровадження таких форм, спонукатиме до збільшення кількості масових відкритих дистанційних курсів, а також комбінування елементів дистанційного навчання з класичною формою освіти.

Дистанційне навчання відіграє важливу роль у сучасних умовах і надає можливості здобувачам освіти отримати омріяну професію в обраних навчальних закладах знаходячись у будь-якому куточку світу.

Список використаної літератури

1. Вища освіта. Дистанційна освіта. [Електронний ресурс]. URL: <http://vnz.org.ua/dystantsijna-osvita/pro> (дата звернення: 21.10.2023).
2. Що таке дистанційна освіта: як вона працює? [електронний ресурс] // URL: <http://www.vsemisto.info/osvita/2355-sho-take-vysha-osvita-jak-vona-prazjuje> (дата звернення: 21.10.2023).
3. Андрусенко Н. Дистанційне навчання в Україні. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія. [Електронний ресурс] : матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп.ред. Л.Б.Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. URL: http://www.vtei.com.ua/images/VN/31_03.pdf (дата звернення: 24.10.2023)
4. Положення про дистанційне навчання. [Електронний ресурс]. URL: http://ru.osvita.ua/legislation/Dist_osv/2999/ (дата звернення: 25.10.2023).

НЕСТАНДАРТНІ ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ. «ДИСКУСІЯ» ТА «КРУГЛИЙ СТІЛ»

Зоряна ВІЛЬГОЦЬКА

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник: Галина ВИШНЕВСЬКА, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Сучасному педагогу буває складно зацікавити студентів до вивчення нового матеріалу. Серед методистів точаться дискусії щодо проведення ефективних семінарських занять. Щоб полегшити цей процес давно почали

запроваджуватися нові методи проведення семінарських занять, проте їх ефективність досліджують і до сьогоднішнього дня.

Описано достатню кількість різновидів семінарів, але чи є кожен вид насправді настільки особливим, щоб мати право виокремлюватися із загального? Питання залишається відкритим, але спробуємо знайти відповідь за окреслити перспективи.

Метою запропонованої студії став аналіз та порівняння ефективності семінарських занять у формі «круглого столу» та «дискусії», визначення переваг та недоліків кожного з підходів. Оцінка головних відмінностей.

Слід відзначити, що «круглий стіл» і «дискусія» – це два різних формати семінарських занять, які спрямовані на обговорення та аналіз певної теми. Відзначимо основні відмінності між ними:

1. Формат участі:

- **Круглий стіл:** учасники сідають за круглий стіл або в кругле приміщення. Всі мають однаковий статус і можуть активно висловлювати свою думку.

- **Дискусія:** зазвичай присутні дві сторони: ті, хто веде дискусію (модератори або експерти), і ті, хто бере участь у дискусії.

2. Мета:

- **Круглий стіл:** головна мета – обмін думками та інформацією між учасниками, зазвичай без попередньої підготовки доповідей.

- **Дискусія:** мета – висвітлення різних точок зору, аргументація та аналіз аспектів певної теми. Можливе залучення експертів.

3. Структура:

- **Круглий стіл:** зазвичай відбувається без визначеної структури або сценарію. Учасники вільно обговорюють тему.

- **Дискусія:** має визначену структуру з питаннями, які модератори ставлять учасникам для обговорення. Можливий підготовлений матеріал.

4. Взаємодія учасників:

- Круглий стіл: взаємодія більш демократична, кожен може висловити свою думку в будь-який момент.
- Дискусія: взаємодія часто проходить за визначеним порядком: спочатку промовляє одна сторона, потім інша.

5. Підготовка учасників:

- Круглий стіл: зазвичай не вимагає попередньої підготовки учасників, але може бути корисно вивчити базову інформацію про тему.
- Дискусія: часто перед дискусією учасники можуть отримати завдання або матеріали для підготовки.

Семінарські заняття «круглий стіл» і «дискусія» мають кілька загальних подібностей:

1. Форма обговорення: обидва типи занять сприяють активній взаємодії учасників. Вони надають можливість кожному учаснику висловити свою думку та взяти участь в обговоренні.
2. Залучення групи: обидва формати занять можуть включати участь всієї групи або класу. Це дозволяє залучити багато точок зору та допомагає стимулювати обмін ідеями.
3. Розвиток критичного мислення: як «круглий стіл», так і «дискусія» сприяють розвитку критичного мислення учасників. Вони спонукають до аналізу та обґрунтування власних поглядів.
4. Сприяння активності: обидва формати занять намагаються залучити студентів до активної участі в навчальному процесі, допомагаючи їм виражати свої думки та слухати інших.
5. Стимулювання взаємодії: сприяють взаємодії між учасниками. Вони дозволяють студентам спілкуватися, обмінюватися думками та допомагати один одному.
6. Розвиток навичок слухання: участь у семінарських заняттях цих типів допомагає учням вдосконалювати навички слухання та уважного ставлення до думок інших учасників.

7. Залучення до активного навчання: як «круглий стіл», так і «дискусія» сприяють активному навчанню, де студенти самостійно аналізують та обговорюють матеріал.

8. Розвиток навичок аргументації: обидва типи занять допомагають учасникам навчатися аргументувати свої думки та переконливо висловлювати свою позицію.

Отже, на нашу думку, важливо враховувати, що хоча ці два типи занять мають спільні характеристики, вони можуть мати відмінності у структурі, меті та способі організації обговорення.

У кожного з цих типів занять є свої переваги, які можуть бути ефективними в певних навчальних ситуаціях. Важливо вибрати формат, що найкраще відповідає темі та меті вашого навчального курсу чи практики.

Основна відмінність полягає у структурі та характері взаємодії між учасниками. У круглому столі важливо вільне обговорення, тоді як дискусія може бути більш організованою та фокусованою на обговоренні певних аспектів теми. Запропонований аналіз підтвердив тезу про можливе поєднання цих двох типів занять.

Список використаної літератури

1. Носенко Е. Л. До проблеми зміни освітньої парадигми. *Педагогічний процес: теорія і практика*. Вип. 2. Київ : 2002. С. 77–80.

ІМІТАЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК МЕТОД ВИКЛАДАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Інна ДЕМЕЛЬКО

здобувач другого (магістерського) рівня вищої
освіти Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник: Галина ВИШНЕВСЬКА, Тернопільський національний
педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Імітаційне навчання – це один із методів викладання, який в останні десятиліття набув популярності у вищих навчальних закладах. Цей метод

спрямований на практичну підготовку студентів із акцентом на відтворення реальних умов і ситуацій. Імітаційне навчання може бути використане в різних галузях та спеціальностях, де практичні навички та здібності є важливими [1].

У контексті вищої освіти, цей метод надає студентам можливість відчувати себе в реальних професійних ситуаціях і навіть приймати рішення, які вони можуть зустріти у майбутньому на роботі. Імітаційне навчання включає в себе симуляції, рольові ігри, практичні вправи та інші форми, які дозволяють студентам випробувати себе в різних обставинах.

Імітаційне навчання є методом, який базується на імітації або моделюванні реальних ситуацій та процесів в освітньому середовищі. Цей підхід ґрунтується на декількох ключових принципах та характеристиках. Основним принципом імітаційного навчання є створення якнайбільш реалістичних ситуацій, що відображають реальні виклики та завдання, з якими студенти можуть зіткнутися у своєму майбутньому професійному житті. Це може включати симуляцію робочих обставин, практичні вправи та інші методи, що наближають навчання до реальності [2, с. 120].

Учасники навчального процесу мають активно взаємодіяти з ситуацією або завданнями, що моделюються. Вони повинні приймати рішення, розв'язувати проблеми та взаємодіяти з іншими учасниками процесу. Однією з важливих характеристик імітаційного навчання є можливість виявлення недоліків у процесі навчання без серйозних наслідків. Це дозволяє студентам вчитися на своїх помилках та постійно вдосконалювати свої навички.

Імітаційне навчання відіграє важливу роль у розвитку практичних навичок студентів у вищих навчальних закладах. Практичні навички є невід'ємною складовою як загальної освіти, так і підготовки фахівців для конкретних галузей. Практичні навички допомагають студентам застосовувати теоретичні знання, які вони здобувають у аудиторії, до реальних ситуацій. Це робить навчання більш призначеним для практичного використання.

Набуті практичні навички готують студентів до робочого життя, надаючи їм можливість зрозуміти, як функціонують процеси та процедури в їхній майбутній професійній області. Практичне навчання стимулює розвиток креативних та аналітичних здібностей студентів, оскільки вони змушені шукати нові рішення та адаптуватися до різних ситуацій. Студенти, які мають сильну базу практичних навичок, зазвичай мають перевагу на ринку праці, оскільки роботодавці цінують готовність до негайного внеску в робочий процес.

Роль практичних навичок у вищій освіті визнається як важлива та цінна, і імітаційне навчання стає одним із методів, що допомагають їх розвивати та вдосконалювати [1, с. 31].

Переваги імітаційного навчання

Посилення практичних навичок. Студенти отримують можливість навчатися та вдосконалювати реальні навички, що мають практичне застосування у майбутній професійній діяльності.

Відображення реальних обставин. Імітаційне навчання створює ситуації, які наближені до реальних професійних умов. Студенти мають можливість навчитися приймати рішення та діяти в умовах, що максимально відповідають реальному життю.

Розширення навичок та компетенцій. Імітаційне навчання допомагає студентам розширити свої навички та компетенції, що є важливими для вирішення конкретних завдань та ситуацій.

Недоліки імітаційного навчання

Витрати часу та ресурсів. Хоча імітаційне навчання може бути ефективним, воно часто вимагає значних витрат часу та матеріальних ресурсів для його впровадження. Розробка реалістичних сценаріїв, створення симуляційних середовищ, навчальних програм, інструкцій і контролюючих засобів може бути часом інтенсивним процесом для викладачів і навчальних закладів. Крім цього, імітаційне навчання може вимагати фінансових витрат на спеціалізоване обладнання та програмне забезпечення.

Обмеження в симуляції реальних умов. Навіть найретельніше розроблені симуляції не завжди можуть відобразити реальні умови і ситуації. Це може призвести до того, що студенти набувають навичок і знань, які можуть не ідеально відповідати реальним викликам у майбутній професійній діяльності.

Можливість втрати академічної глибини. Імітаційне навчання, спрямоване на практичний досвід, може зосереджуватися на практичних аспектах, залишаючи на маргіналі питання академічної глибини та теоретичної підготовки. Важливо зберігати баланс між набуттям практичних навичок і здібностей та розвитком теоретичних знань, які можуть знадобитися студентам у подальшій професійній діяльності [3, с. 55].

Перспективи розвитку імітаційного навчання у вищих навчальних закладах є оптимістичними. З ростом доступності технологій, сучасних комп'ютерних програм і віртуальних середовищ, імітаційне навчання стає все більш доступним і ефективним.

Таким чином, імітаційне навчання у вищих навчальних закладах має потенціал змінити підхід до навчання і підготовки студентів, забезпечуючи їхню практичну підготовку та підвищуючи їхню конкурентоспроможність на ринку праці.

Список використаної літератури

1. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України. *Право та інноваційне суспільство*. 2015. №1 (4). С. 27-33.
2. Шестопалюк О. В. Інноваційні моделі навчання в діяльності вищих навчальних закладів. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2013. №3. С. 118-124.
3. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи [Текст] : монографія. ред. П. Ю. Саух. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. С. 328.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ЗДІБНОСТІ ЛЮДИНИ (ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ)

Дмитро ЗАВ'ЯЛОВ

студент 1 курсу освітнього ступеня «магістр», спеціальність 053 «Психологія»

ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Науковий керівник: Тетяна КРАШЕНІННІКОВА,

кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

У сучасному суспільстві з усіх психічних характеристик інтелект є найважливішим для досягнення особистого та соціального успіху. Інтелект необхідний для вирішення складних завдань, що передбачає професійну діяльність, що вимагає високої кваліфікації, а також для навчання, яке відіграє значну роль у нашому житті.

Проблему виховання талановитої молоді можна розглядати з точки зору розвитку індивідуально-психологічних якостей особистості в контексті розвитку здібностей і компетентностей, а також особистісно-мотиваційної сфери. Нині стає все більш очевидним, що лише сучасне та ефективне суспільство може базуватися не лише на знаннях, а й на інтелектуальній та творчій діяльності людей. Інтелект є важливою якістю не лише на рівні окремої людини, а й з точки зору економічної та соціальної діяльності великих груп людей. Інтелект є основою фундаментальної відмінності людини від усіх інших тварин, основою можливості існування людського суспільства, його історії, політики та економіки. Реформування системи освіти на гуманістичних засадах потребує переосмислення концептуальних підходів до виявлення, формування та розвитку інтелекту та творчості особистості дитини. Виникає протиріччя між репродуктивним характером традиційної системи освіти та гострою потребою суспільства в системі розвитку творчої особистості, тому дослідженню, розвитку та розвитку інтелекту та креативності в системі освіти необхідно приділяти увагу.

Одночасно розвиваються компетенції в цій сфері. Але як змінюються такі здібності, як інтелект і креативність, що відбувається в мотиваційній сфері обдарованої дитини чи на рівні формування особистісних характеристик – ось дослідницькі завдання, які стоять перед психологами. Професійна діяльність не може не впливати на навички, адже, як відомо, навички розвиваються в процесі дії. Це стосується і інтелектуальних здібностей, які не можна вважати чимось незмінним і застиглим. Рівень розвитку технічного процесу і науки в сучасних умовах визначає вимоги до того чи іншого виду професійної діяльності, для успішного здійснення якої необхідні певні здібності людини, насамперед певні інтелектуальні здібності. У ході осмислення когнітивного ресурсу ми виходили з його теоретичних положень. Загальний інтелект – це «ресурс», який визначає діапазон інтелектуальних здібностей. Або інакше: у структурі когнітивних здібностей можна виділити загальний фактор, який проявляється в різних показниках перебігу когнітивних процесів. Цей загальний фактор є «когнітивним ресурсом», що стоїть за інтелектуальною продуктивністю. Розвиток уявлень про здібності бере свій початок із глибокої давнини. Поняття «здібності», ймовірно, було введено Платоном у 4 ст. Відтоді цією проблемою займаються філософи, психологи, лікарі та педагоги. Для Платона й Аристотеля здібності є властивостями душі. Нині здібностями вважають індивідуальні психічні якості людини. Іншим важливим питанням у розумінні природи здібностей є співвідношення між здібностями та діями.

Метою когнітивного дослідження є створення цілісної картини мовлення, мислення та інтелектуальної поведінки людини. Основною дослідницькою категорією є знання. вони розглядаються як засоби, результати та засоби когнітивних процесів і самих когнітивних операцій зі знанням. Спираючись на наукові результати, досягнуті в цій галузі, І. Б. Штерн описує три групи проблем, які визначають три підходи до когнітивних досліджень і, відповідно, три інтерпретації завдань когнітивної науки, а саме:

- а) побудова теорії навчання природної мови. як «когнітивні обчислення»;

- б) вивчення способу людського мислення до пізнання суті тексту;
- в) інтеграція ментальних даних, наданих різними дисциплінами (психологія, лінгвістика, антропологія, філософія, інформатика).

Для вирішення таких проблем, як: що таке розум, що таке концептуальна система, як вона організована і чи є спільною у всіх людей, що пов'язує спосіб мислення людей тощо.

Дослідник звернув увагу на інтегральну когнітивну теорію Дж. Федора, основна ідея якої полягає в тому, що мозок людини складається з різних підсистем: «вертикальної» (зір, слух). Мовні системи, які функціонують як повністю окремі автономні системи. Модулі та інформація, яку вони містять, обробляються певним способом, тобто «горизонтально», який обробляє знання у формі речень. Горизонтальні – це підсистеми здорового глузду, які мають справу з усіма видами пропозиційних систем і відображають знання про реальний світ. Буденне сприйняття світу тут протиставляється когніції, тобто свідомому пізнанню речей.

Сучасна психолінгвістика активно розробляє нові методики вивчення творчого мислення та оцінки інтелектуальних здібностей особистості. Розроблені тести креативності тобто здатності людини породжувати незвичайні ідеї, відхилятися від традиційних схем мислення, швидко вирішувати проблемні ситуації. З-поміж усіх інших інтелектуальних здібностей психологи виокремлюють креативність в окремий тип. Вивчення факторів творчих досягнень особистості проводять у двох напрямках. Це пізнання життєвого досвіду та індивідуальних особливостей творчої людини (особистісні чинники) й аналіз творчого мислення та його продуктів (чинники креативності: чіткість, гнучкість мислення, чутливість до проблем, оригінальність, винахідливість, конструктивність під час вирішення проблем та ін.). Таким чином, новітні дослідження на перетині різних наук не припиняють вивчати феномен інтелекту людини в усіх її когнітивних вимірах.

Список використаної літератури

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : ВЦ «Академія». 2009. 376 с.
2. Бацевич Ф. С. Філософія мови: Історія лінгвофілософських учень : підручник. Київ : ВЦ «Академія». 2011. 240 с.
3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми [Підручник]. Полтава : Довкілля-К. 2008. 711 с.
4. Максименко С. Д. Загальна психологія : навч. посібник. Київ: Центр учбов. літ. 2018. 272 с.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО МЕТОДУ ФЛІПЧАРТ (FLIPPED CLASSROOM) У ПІДГОТОВЦІ СЛОВЕСНИКІВ

Тетяна ІСАЄВА

здобувач першого (магістерського) рівня вищої освіти
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник: Галина ВИШНЕВСЬКА, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Швидкий прогрес сфери технологій, особливо інформаційних і комунікаційних, надав можливості використовувати нові інструменти в освітній діяльності. У сучасному суспільстві студент стикається із значними змінами. Мова йде про інформаційну революцію та безперешкодний доступ до Інтернету, тому студенти потребують якісних освітніх змін. Це зумовило появу інноваційних методів навчання у вищих навчальних закладах для більш гнучкого сприймання матеріалу. Українська мова, як невід'ємна складова культурної спадщини, потребує особливої уваги, і використання мережевих технологій навчання, які відіграють важливу роль у підготовці майбутніх вчителів української мови. Адже студент повинен мати певні навички і знання, щоб відповідати принципам сучасного ринку праці. Такі методи допомагають здобувачам розвивати практичні навички і розв'язувати новітні виклики.

Нововведені методи навчання сприяють кращому самостійному вивченню матеріалу. «Вимірювання когнітивних процесів в уточненій Таксономії Блума, так само, як і в попередній версії, налічує шість доменів: від

найпростіших до найбільш складних: пам'ятати, розуміти, застосовувати, аналізувати, оцінювати, створювати.

Отже, відповідно до цієї таксономії кожен рівень знання може співвідноситися з кожним рівнем когнітивного процесу, наприклад курсант, студент, слухач може пам'ятати фактичне або процедурне знання, розуміти концептуальне або метакогнітивне знання або аналізувати фактичне знання» [1]. Одним із таких методів є «Фліпчарт» (Flipped classroom), який з'явився відповідно до ряду певних факторів та тенденцій. Цей метод називають ще «перевернутим навчанням».

Усім відомі традиційні форми пояснення учням і студентам нового матеріалу такі як: уроки, лекції, семінарські чи практичні заняття, на яких студенти відповідають на певну кількість запитань викладача та коментують домашнє завдання. Суть «Фліпчарту» полягає у протилежному. Завдяки Інтернету та онлайн-ресурсам, майбутні вчителі мають змогу вивчати матеріал в будь-який час та з будь-якого місця, що надає їм гнучкість та можливість індивідуалізованого навчання. Модерні студенти вимагають більш індивідуалізованого підходу до навчання. Метод «Фліпчарт» надає можливості студентам вивчати матеріал у власному темпі засвоєння. Також може сприяти розвитку критичного мислення. Студент вивчає новий матеріал, використовуючи усі можливі ресурси: відеоуроки, вебінари, електронні підручники, презентації, відеолекції, анімації. Для підсумку результатів опрацювання матеріалів певної аудиторії, доречним буде використання системи управління навчанням (LMS) або хмарний сервіс GoogleDrive. У таких допоміжних ресурсах можна прикріплювати документи, презентації, зображення, відео, посилання на інші ресурси.

У воєнних обставинах, коли доступ до традиційних навчальних закладів може бути обмеженим або небезпечним, використання методу «Фліпчарт» дозволяє студентам вивчати матеріал в безпечному оточенні свого дому чи іншого притулку. Метод «Фліпчарт» дозволяє надавати доступ до навчального

матеріалу через онлайн-ресурси і у воєнних умовах, що може бути корисним для тих, хто був евакуйований або знаходиться в ускладнених умовах. Викладачі можуть створити відеоматеріали та ресурси один раз, після чого вони можуть використовуватися багато разів для навчання різних груп студентів. Також студенти можуть бути стимульовані до створення власних матеріалів, відеопрезентацій та додаткових досліджень, що сприяє розвитку творчих навичок та самовираження.

Таким чином, метод «Фліпчарт» (flipped classroom) залишається досить ефективним і актуальним, особливо в умовах доступу до технологій та змін в освітніх парадигмах. Здобувачі вищої освіти вчаться самостійно освоювати навчальні матеріали за допомогою активного навчання, покращують рівень сприймання, збільшують мотивацію до навчання, розвивають критичне мислення, отримують підготовку до сучасних освітніх викликів.

Список використаної літератури

1. Бугайчук К. Л. «Перевернуте навчання» як інноваційна методика підготовки правоохоронців. Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України: Матеріали науково-практичної конференції 8 квітня 2016 р., м. Харків. Харків: ХНУВС. С. 151-155.
2. Вольневич О. І. Технологія flipped classroom в дистанційному й очному навчанні. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2013. Т. 36, вип. 4. С. 121-131. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2013_36_4_14.
3. 7 things you should know about flipped classrooms [Electronic resource]. *The official site of Educause magazine* – Access mode: <https://net.educause.edu/ir/library/pdf/ELI7081.pdf>

ПРИЧИНИ ПОТРЕБИ СУСПІЛЬСТВА У ШТУЧНИХ МОВАХ

Анастасія КОЗАЧОК

здобувач 2 курсу (освітнього ступеня «бакалавр»)
спеціальність 053 «Психологія»

ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Науковий керівник: Тетяна КРАШЕНІННІКОВА,

кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін
ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Штучні мови – це особливі, спеціалізовані мови, в яких фонетика, лексика та граматики розробляються для втілення в життя певних цілей. Саме в цілеспрямованості полягає їх головна відмінність від природних мов. Часто їх можуть називати придуманими і несправжніми [1].

Ідея створення таких мов народилась у XVII столітті, після занепаду латини в Європі. Виникла потреба в раціональній мові, заснованій на логічних і однозначних понятійних категоріях, яка була б зрозуміла різним народам. Зрештою, з'явилися конкретні проекти: у 1823 році Рasmus Раск опублікував перший такий досвід, а в 1868 році Жан Пірро запропонував проект універсалглоту, який, правда, залишився практично не помічений науковим співтовариством. У 1880 році німецький лінгвіст Йоганн Шрайер винайшов штучну міжнародну мову волапюк, яка викликала неабиякий ажітаж.

Однак найбільшу популярність здобула штучна мова есперанто, завдяки Людвігу Заменгофу у 1887 році. Він був єдиною людиною, якій вдалося залучити прихильників штучної мовної системи з усього світу і здобути світове визнання. Сьогодні неможливо оцінити кількість носіїв таких мов, але за приблизними підрахунками, існує до 2 000 людей, які розмовляють есперанто від народження. Цікаво, що штучні мови починають розвиватися, як тільки набирають велику кількість прихильників. Незабаром після цього штучні мови втрачають свій статус і на зміну їм приходять природні мови.

Існує кілька типів штучних мов:

1. *Комп'ютерні мови* – мови, необхідні для автоматичного оброблення інформації за допомогою комп'ютера.
2. *Інформаційні мови* – використовуються в різних системах оброблення інформації.
3. *Наукові формальні мови* – мови для символічного запису наукових теорій і фактів, наприклад, хімії, математики та логіки.
4. *Міжнародні допоміжні мови* – мови, створені на основі природних мов для полегшення міжнародного спілкування.

5. *Мови неіснуючих народів* – створені з розважальною метою (валерійська мова в романі Мартіна «Пісня льоду і полум'я»).

6. *Мови штучної логіки* – мови, створені спеціально для спілкування з позаземним інтелектом.

За призначенням мови можна поділити на такі типи:

1. *Логічні/філософські мови* – мають чітку словотвірну та синтаксичну структуру (токіпону, ложбан, ілакш);

2. *Допоміжні мови* – використовуються для практичного спілкування (есперанто, Slovio, Franca Nova);

3. *Естетичні/мистецькі мови* – необхідні для естетичної та виключно творчої насолоди (квеня та більшість мов художньої літератури);

4. *Експериментальні мови*, які потрібні для перевірки гіпотез і теорій.

Штучні мови:

Солесоль – її розробник, французький музикант Франсуа Судоль, взяв за основу сім складів музичної гама (до, ре, мі, фа, соль, ля, сі). Це означає, що слова можуть бути записані в нотному записі, а комунікація може бути досягнута за допомогою співу. Також склади можуть бути представлені сімома кольорами, щоб навіть ті, хто не вміє читати, могли користуватися мовою.

Радан створила американська письменниця та лінгвістка Сюзетт Хейден Елгін, щоб перевірити гіпотезу Сепіа-Уорфа (форма і природа мови можуть визначати процеси мислення, тобто те, як люди мислять).

А-Прім була створена з філософським наміром. Це версія англійської мови, яка не допускає використання жодної форми дієслова «to be» («бути», «являтися»). На думку Альфреда Коржибського, ця лінгвістична структура може бути використана для розвитку критичного мислення і для того, щоб зробити мислення більш чітким. Це відбувається тому, що форма автоматично перемикає мовця з моделі «судження» (навішування ярликів на кшталт «Геша (не)дурний») на модель, яка передає особисті думки («Геша справив на мене враження нерозумного»). Іншими словами мова використовується для

вираження особистого враження мовця, а не судження, що ускладнює свідоме чи несвідоме маніпулювання фактами, підміняючи їх необґрунтованими особистими думками.

Список використаної літератури

1. Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. Київ: Академія, 2008. 240 с.
2. Зеленько А. С. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичних вчень. Аспекти, методи, прийоми та процедури вивчення мови : посіб., 2-е вид., переробл. Луганськ : Альма-матер, 2002. 283 с.
3. Вусик Г., Нікішина Т. Загальне мовознавство. Бердянськ: Ф-ОП Ткачук О. В., 2016. 352 с.

ЗАПОЗИЧЕНІ ЛЕКСИЧНІ ОДИНИЦІ У СФЕРІ ТУРИЗМУ ДО МОВНОГО СТАНДАРТУ

Іванна КОЛОМОЄЦЬ

здобувач вищої освіти, магістр 1 курсу, група ТМ -23

ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Науковий керівник: Ольга НЕЖИВА

доктор філософських наук, доцент, професор кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», доктор філософських наук, доцент

У сучасному світі, де глобалізація визначає темпи розвитку різних галузей, особливе місце посідає туризм. Він є не лише способом відпочинку, але і найпоширенішим засобом міжнародного спілкування. Однією зі складових цього процесу є використання запозичень у сфері туризму.

Мета цієї роботи – це розглянути та дослідити вплив запозичених лексичних одиниць на мовний стандарт у контексті туристичної галузі.

Туризм як культурний феномен істотно впливає на взаєморозуміння між культурами. Подорожі розширюють світогляд і сприяють обміну досвідом. В процесі таких взаємодій виникає потреба в нових лексичних одиницях. Запозичення може відбутися на різних рівнях починаючи від опису туристичних атракцій до особливостей гастрономії. Розглядаючи цей

взаємозв'язок, можна визначити, які лексичні одиниці здобувають популярність та впливають на мовний стандарт.

Запозичення в туристичній лексиці може створити невідповідність між сенсами слів у різних мовах та спричинити непорозуміння між туристами та місцевими. Отже, впровадження міжнародних стандартів термінології та активізація мовних курсів для туристів та місцевого населення є на сьогодні дуже важливим. Адже, наприклад, термін «екзотика» може мати різне тлумачення в різних культурах, що призводить до непорозумінь.

Однією з визначних рис туризму є масовість відповідно цьому відбувається також вплив масового туризму на мову. Оскільки, сотні тисяч туристів щодня відвідують різні країни та міста, вносячи свою лексику в місцеві мови. Такі запозичення можуть впливати не лише на лексичний склад, але й на синтаксис та фонетику. Так, наприклад, у розмовній мові може з'явитися новий спосіб висловлення, вплив якого проявляється в широкому вживанні. Масовість туризму створює умови для швидкого інтегрування нових слів та виразів, що може викликати зміни в лексичній та граматичній структурі. Для того, щоб покращити ситуацію у мовному середовищі потрібно створити розроблення систем відслідковування нових слів та їх адаптація в місцевій мові з урахуванням культурних особливостей. Наприклад, запозичення терміна «selfie» може викликати труднощі у перекладі для тих, хто не використовує англійську мову у повсякденному спілкуванні.

Крім цього, існує специфіка термінів у туристичній лексиці, через те що туристична галузь має свою власну лексику та термінологію. У роботі розглядаються, які саме терміни найчастіше стають об'єктом запозичення, і як це впливає на сприйняття та розуміння туристами інших культур. Позаяк, терміни, пов'язані з розкішним відпочинком, можуть перейти з однієї мови в іншу, адаптуючись під місцеві реалії. Це може призвести до того, що запозичення термінів може спричинити їх втрату первинного значення та призвести до втрати точності у міжнародному спілкуванні. Наприклад, існує

термін «гламурний» може набути різного відтінку в різних мовах. Для того, щоб уникнути цього потрібна співпраця між лінгвістами та представниками туристичної галузі для розробки чітких, та єдиностільних визначень термінів.

Запозичення та культурна ідентичність є однією з проблем, пов'язаних із запозиченням, є ризик втрати культурної ідентичності. Розглянемо, як туристичні терміни можуть впливати на сприйняття іншої культури та на якому етапі вони можуть втрачати свою оригінальність. Важливо розуміти, як мова стає не лише інструментом спілкування, але і відображенням культурних цінностей. Це може призвести до інтенсивного запозичення і, як наслідок цього, можуть відбутися зміни в менталітеті та сприйнятті своєї культури. Приклад цієї проблематики – це використання англійського терміна «fast food» може призвести до зміни харчових звичаїв у країні-господарю. Існують шляхів вирішення цього і один серед них – це підтримка та розвиток мовної політики, спрямованої на збереження мовної ідентичності.

Проаналізувавши тенденції у використанні термінів у туристичній галузі та можемо передбачити, які запозичення можуть стати актуальними у майбутньому, відповідно це дасть можливість передбачити перспективи розвитку мовного стандарту в туристичній галузі. Це може призвести до можливих наслідків для мовного стандарту в умовах швидкого та постійного розвитку туризму. Оскільки, недостатня уніфікація мовних стандартів у туристичній галузі може ускладнювати міжнародне спілкування. Отже, щоб вирішити цю проблематику потрібна співпраця між лінгвістами та міжнародними організаціями для розроблення єдиностільних мовних стандартів. Наприклад, введення міжнародної системи класифікації готелів та ресторанів для уніфікації термінології.

Таким чином, дослідивши важливий аспект взаємодії мови та туризму – запозичення лексичних одиниць, можна дійти висновку, що туризм впливає на мовний стандарт, а його вплив на культурну ідентичність, тому що мова та

туризм є нерозривною частиною глобалізованого світу, і вивчення цього питання допомагає зрозуміти та зберегти культурні особливості різних народів.

Список використаної літератури

1. Crystal D. (2003). English as a global language. Cambridge: Cambridge University Press.
2. Павленко А. (2008). Емоції та багатомовність. Cambridge University Press.
3. Сагер Дж. К. (1990). Практичний курс термінологічної обробки. Видавництво Джона Бенджаміна.

РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ЛІНГВІСТИКИ В УКРАЇНІ

Марія ЛІСУНОВА

здобувач вищої освіти

ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Науковий керівник: Наталія СЕРГІЄНКО

викладач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Оскільки лінгвістика – наука про мову взагалі й окремі мови світу, її індивідуальних представників, а правознавство – це наука, яка вивчає право як систему соціальних та суспільних норм, то юридична лінгвістика – це наука, предметом якої є вивчення ролі та функцій мови і мовлення в праві. Сам термін «юридична лінгвістика» був вперше використаний А. Подলেখом у його однойменній праці «Юридична лінгвістика» у 1976 році.

Наразі цей напрямок науки переживає в Україні період свого піднесення. Щоб зрозуміти, які існують перспективи розвитку юридичної лінгвістики, ми маємо звернути увагу на роботи вчених, що займаються популяризацією цієї науки в нашій державі. Наприклад, робота І. Царьової – прекрасний приклад того, як можна систематизувати та вивести структуру сучасного юридичного тексту. Вона стверджує, що юридична лінгвістика не може існувати окремо, оскільки тісно пов'язана з різними напрямками, які вивчають проблеми взаємодії мови і суспільства, займаються дослідженнями функцій стилістики тощо.

Варто зазначити, що юридична лінгвістика формує і свій термінологічний апарат. Спираючись на події, що відбуваються в нашій державі, ми все частіше чуємо такі терміни як: *мовне вбивство, мовний конфлікт, мовні протиріччя*. Це свідчить про те, що один із аспектів розвитку цієї науки – адаптація юридичної термінології до нових реалій. Українське законодавство зазнає багато змін, оскільки відбувається наближення до європейських стандартів. Необхідно поглиблювати свої знання у сфері перекладів іншомовних законів і їх тлумачення українською мовою.

Юридична лінгвістика взяла на себе задачу з юридизації мови та дослідження цього процесу за допомогою методичних та науково-теоретичних апаратів. Це відкриває для спеціалістів можливість збагатити свою мову здатністю корелювати з ознаками складу злочину та бути об'єктом правової інтерпретації. Аналітичні можливості цієї галузі знаходять своє відображення й у вивченні документознавства, оскільки саме юридичні лінгвісти мають змогу проводити експертизу юридичних текстів, задля визначення їх відповідності за наступними критеріями: дотримання чіткої структури, вплив на правову практику, лаконічність тексту і дотримання норм української мови. Тут варто окремо зазначити, що існує спеціальна судово-лінгвістична експертиза. Її головна мета – допомога суду та учасникам справи в розумінні, перекладі, тлумаченні та оцінці текстів, що мають юридичне значення. Головна мета – забезпечити точність та справедливість у судових справах. Саме тому експерти-лінгвісти можуть оцінювати не лише документи, а й аудіозаписи, щоб визначити їх відповідність правовим нормам, а також виявити можливі мовні або комунікативні проблеми.

Якщо поглянути на юридичну лінгвістику через призму вивчення історичних процесів і генезису мови права, то можна вивести чітку структуру розвитку від стародавніх цивілізацій, які запровадили перші правові тексти, до сучасного періоду, в якому багато країн мають свою національну мову права, проте все ж велика частина юридичних термінів має загальносвітовий та

міжнародний характер. Без розуміння цих процесів унеможлиблюється підвищення свідомості про правову спадщину України. Можна зробити висновок, що юридична лінгвістика розвивається також як засіб підтримки національної ідентичності народу.

Багато закладів вищої освіти взяли на себе ініціативу з підтримки цієї науки і пропонують спеціальні курси та програми з юридичної лінгвістики. У цей же час з'являється багато публікацій та дослідницьких проєктів, які сприяють розвитку і поглибленому вивченню нової дисципліни.

Окремо можна виділити таку задачу юридичної лінгвістики, як регулювання української професійної мови, а саме боротьбу з архаїзмами, жаргонізмами, калькуванням у кодексах України. Адже саме ця наука вивела класифікацію типових порушень лінгвоюридичних норм мови, а саме: неточність, розмитість визначень, абсурдність висловлювань, двозначність формулювань, уживання некодифікованих термінів. А також прирівняла тавтологічні та плеонастичні конструкції до логічних помилок. Це надало змогу юристам поглиблено вивчати професійну мову за чіткими законами. В подальшому розвиток саме цієї галузі юридичної лінгвістики значно спростить оволодіння високим рівнем української професійної мови для юристів.

Отже, юридична лінгвістика – молода наука, яка вже встигла охопити багато сфер права. Її функції регулюють взаємодію між мовою та професійною галуззю загалом, а завдання, які вона вирішує, є актуальними і потребують більш детального опрацювання. Можна спрогнозувати, що на території нашої держави юридична лінгвістика буде розвиватися досить швидко. Сам процес її розвитку є активним і різноманітним, що дозволяє йому охоплювати багато напрямків: термінологія, правові документи, лінгвістичні експертизи, освіта і дослідницька діяльність. Юридична лінгвістика спрямована на встановлення високих мовних стандартів у юридичній галузі та є важливою для підтримки правової системи та захисту мовних прав громадян в Україні. Це означає, що її розвиток – невід'ємна частина нашого майбутнього.

Список використаної літератури

1. Царьова І. Сучасний український юридичний текст: лексико-дериваційна структура: монографія. Дніпро. 2020. 446 с.
2. Чулінда Л. І. Юридіко-лінгвістичне тлумачення текстів нормативно-правових актів. Київ. 2006. 142 с.
3. Юлінецька Ю. В., Голубова Г. В. Лінгвістичні аспекти юридизації мови. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія. 2019. № 42. Том 1.
4. Скорофатова А. О. Основи юридичної лінгвістики. Київ. 2020. 640 с.

ЛЕКЦІЯ-ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ЯК МЕТОД НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Богдана МАРТИНЮК

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник: Галина ВИШНЕВСЬКА, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Актуальність проблеми використання лекції-візуалізації у професійній підготовці майбутніх викладачів визначається необхідністю модернізації, оновлення, пошуку інноваційних технологій викладання фахових дисциплін, розроблення цілісної системи психолого-педагогічного, методичного супроводу їхньої професійно-методичної спрямованості.

Метою дослідження є визначення дидактичних умов використання основних засобів інформаційних технологій у ході професійної підготовки студентів-філологів.

Однією із основних форм організації навчального процесу у вищій школі є лекції. Відомо, що слово є запозиченим із латинської мови та означає «читання». «У середньовічних університетах лекція була усього лише читанням і конспектуванням визначних церковною джерел. Після занепаду вищої школи на теренах Східної Європи – Києво-Могилянської академії (1615–1817), із втратою її професійних педагогічних традицій навіть у ХХ ст. стала чинною лекція у вигляді «зчитування з листка» [1, с. 455].

У сучасній педагогічній науці навколо поняття ведеться дискусія. Частина вчених вважає, що «лекція є методом навчальної роботи» [2, с. 117]. Професор А. Алексюк стоїть на позиції, що лекція – це «форма організації і метод навчання» [1, с. 457].

Серед основних форм професійної підготовки майбутніх фахівців вченими виокремлюються такі види лекцій: бінарна, проблемна, лекція-візуалізація тощо. Одним із ефективних різновидів вважаємо лекцію-візуалізацію. Так, «лекція-візуалізація (з лат. visualis – зоровий) передбачає візуальну форму подання лекційного матеріалу за допомогою технічних засобів, опорних конспектів на паперових носіях або за допомогою аудіо-відеотехніки. Викладач використовує демонстративні матеріали, форми наочності (натуральні об'єкти, фотографії, структурно-логічні схеми тощо), які не лише доповнюють словесну інформацію, а й самі виступають носіями нової інформації» [2, с. 118].

Основними перевагами лекції-візуалізації вважають: «візуальне сприйняття інформації; підвищення психолого-педагогічного, методичного, лінгводидактичного потенціалу викладу матеріалу через слайдову подачу матеріалу та його візуального (зорового) сприйняття; організація інтерактивного зв'язку в системі «викладач – студент»; створення оптимального емоційного тла, емоційно-позитивного освітнього середовища» [2, с. 119].

Зазначимо, що у процес проведення лекцій-візуалізацій слід активно залучати новітні інформаційні технології, зокрема Smart-технології. «З використанням інтерактивних дошок SMART Board змінюється сам спосіб подачі інформації, оскільки стають доступними відео- та аудіосистеми. Інтернет-лекція може набувати вигляду мультимедійної презентації. Перевагою використання програмного забезпечення SMART Board, а саме програми SMART Notebook, є те, що під час заняття викладач може легко перебудувати сам процес викладання залежно від обставин, вносити корективи, додаткові

ілюстрації, коментарі та ін. Програмне забезпечення інтерактивної дошки SMART дає можливість фіксувати інформацію в процесі демонстрації, записувати звук, послідовність дій користувачів дошки, фіксувати зміни в демонстраційних матеріалах, анотувати їх та відтворювати збережену інформацію» [2, с. 119].

Щодо опанування прийомами структурування та візуалізації навчального матеріалу, то дослідники виділяють такі «етапи: добір навчального матеріалу, структурно-логічний аналіз і будова структурно-логічної схеми навчальної інформації; виділення головних аспектів теми (змістового ядра); визначення послідовності викладу навчального матеріалу з урахуванням логіки формування навчальних понять; встановлення логічних взаємозв'язків і міжпредметних зв'язків між елементами; добір опорних сигналів: ключових слів, фрагментів схем тощо; складання первинного варіанту викладу, компоновання навчального матеріалу в блоки; введення кольорів; озвучування з остаточним корегуванням засобів візуалізації (схем, ілюстрацій тощо)» [1, с. 460].

Отже, дослідження, фокус яких спрямований на проблеми удосконалення шкільного освітнього процесу, набувають особливої актуальності. Проблеми сьогодення пришвидшили й увиразнили необхідність розроблення інноваційної методики: системи прийомів та методів навчання особистості, належним чином адаптованої до умов інформаційного суспільства. Перспективи досліджень у майбутньому вбачаємо у вивченні та удосконаленні прийомів використання технологій візуалізації навчального матеріалу у процесі навчання лінгвістичних дисциплін.

Список використаної літератури

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підруч. для студ., аспірантів та молодих викл. вузів. Київ : Либідь, 1998. 557 с.
2. Кобаль В. І. Методика викладання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Мукачево : Вид-во МДУ, 2016. 203 с.

ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ МОВНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ В ДИСКУРСІ ВІЙСЬКОВИХ БЛОГІВ

Анна ОЛІЙНИК

здобувач вищої освіти

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Науковий керівник: Людмила ДЕЙНА,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови ПНПУ імені
В. Г. Короленка

Мовну ситуацію в будь-якій державі визначає специфіка співіснування різних мов або різних форм однієї й тієї ж мови. Характеризуючи в цьому вимірі Україну, маємо на увазі насамперед українську літературну мову, її соціальні й територіальні діалекти, російсько-український суржик як продукт багатовікової експансії північно-східного сусіда, а також використання мов національних меншин.

Важливими для аналізування в такому аспекті, безперечно, є блоги українських військових, які не лише ведуть свої публічні щоденникові записи в соціальних мережах, як і будь-хто із громадян України, а й як сучасні безперечні лідери думок і суспільні авторитети формують інформаційне поле та здатні впливати на громадську думку, зокрема й у площині мовного питання. Промовистим у цьому аспекті є твердження В. Гумбольдта про те, що «мова завжди втілює в собі своєрідність цілого народу, вона може бути надійним шляхом до самопізнання не лише для окремої особистості, але й для всього етносу» [4, с. 32].

Джерелами фактичного матеріалу для пропонованої розвідки стали такі українськомовні блоги військових: телеграм-канали «Магнат» [6], «Анатолій Штефан «Штірліц» [2], «Говорить Снайпер» [3], «Ю.Г. | Юрій Гудименко» [10], «НЕ СЦЯТЬ» [8], фейсбук-сторінки Олексія Кушнера [9] і Віталія Дячука [11].

Як уже було зазначено, мовна ситуація – це «властивий суспільству спосіб забезпечення комунікативних потреб шляхом взаємодії однієї чи кількох мов, що функціонують на окресленій території, в означеному соціумі, у межах конкретного адміністративно-політичного утворення та в означений історичний

період» [7, с. 146]. Станом на серпень 2023 року мовна ситуація в Україні мала такий вигляд: 59% респондентів у побуті використовують українську, ще 31% українців – українську та російську. Лише 9% учасників опитування назвали російську основною мовою в побуті. Водночас 82% опитаних вважають українську рідною мовою, 16% – російську [5].

Беззаперечним є той факт, що мова ніколи не є просто засобом комунікації, а тим паче в Україні. «Будучи спільним культурним надбанням народу, мова водночас є потужним соціальним інструментом в руках людини, яким кожен оперує на свій розсуд з певною метою, створюючи свій власний мовний продукт: нові знання, які завжди одягнені в мовну оболонку, наукові, художні й публіцистичні твори, інформаційні рекламні й агітаційні повідомлення, закони та інші юридичні документи, а також нові оригінальні мовні знаки і твори, що маркують об'єкти інтелектуальної та комерційної власності» [1, с. 280]. Водночас для кожного мовця власна мовна поведінка «підпорядкована його прагматичній меті і є вибором оптимального способу досягнення бажаного результату шляхом мовленнєвого впливу» [1, с. 277].

Очевидно, що для військових, що ведуть свої блоги в соціальних мережах, свідомими й несвідомими прагматичними цілями власних записів є насамперед спонтанна фіксація моменту, медитативно-терапевтичний самовплив, прагнення вплинути на формування суспільної думки та порядку денного, гуртування однодумців з-поміж підписників тощо. Враховуючи нередатованість цих нотаток, раптовість їхнього виникнення й умови створення, мовленнєве оформлення вебщоденника українського військового зазвичай відповідає його мовним звичкам, власному ідіостилю, мовному досвіду й мовній вправності.

Чи не найбільше впадають у вічі в аналізованих блогах українсько-російські суржикові, просторічні й сленгові одиниці: *чим дальше* (Магнат); *демонів відігнав, нагороду получил; прожарка; кіпіш; Авдос без змін; двіжуха* (Говорять Снайпер); *вплив крабик; з цими мразями* (А. Штефан); *нові офігезні*

кружки; і там повний фарш; журналіст вже неодноразово шкварився (НЕ СЦЯТЬ); братанчик; красавчик; канєшно; але ніт; кароч; сєвєра; для ефективних тінів; командир патрульки (О. Кушнер); пана ваєнкама; в одній располазі на нолі; пацани; Кукусіки (В. Дячук); нє, дзуськи; пішло куча (Ю. Гудименко).

Окреме місце в мовному оформленні військового блогу посідає лайка, наявність якої спричинена не лише лексичними уподобаннями авторів, а й емоційним аспектом екстралінгвальних умов, за яких вони створюють свої тексти.

Часто військові в українськомовних вебнотатках удаються до вживання англїзмів чи власне англїйськомовних (транслітерованих або ні) одиниць, поширених у розмовно-побутовому дискурсі українців, зокрема й у статусі сленгу або мемів: *сорі за мат (Магнат); NOT BAD; медіум вел рекс (Ю. Гудименко); абсолютно ок; Відзняти нове інтерв'ю – DONE ворог пушив і просував наративи; Ангрейкнули флот ворогам (НЕ СЦЯТЬ); донатять на ЗСУ (Анатолій Штефан «Штірліц»); Ми будемо тими самими bad guys; донат на черговий літак; В житті не буває хєппі ендів (В. Дячук).*

Украплення в текст словосполучень або речень російською мовою (транслітерованих або ні) здебільшого мають іронічне, часом саркастичне забарвлення: *падался в бєга; О, шото новенькое от русни, боевое знамя войск РФ; які мали «сидеть, склады охранять»; Кто посмел сочувствовать нєлюди; здулісь мальчікі в трусіках (Говорять Снайпер); Проявите терпение; оговорочки; Ми всі побачимо, як Росії прийде «негромко, но отчетливо»; Нікіта Сергєєвіч Ин (Юрій Гудименко); успешно демобилизованы; скрепно; мінус старлей (А. Штефан); на просуванні рускіх наративів (НЕ СЦЯТЬ); памаааагітє! (В. Дячук); Всьо ідьот по плану; мелочю (Ю. Гудименко).*

Мовотворчість військових у власних вебщоденниках знаходить регулярне утілення у різнорідних оказіональних новотворах, як-от: *раши-пропаганден;*

рашинофіцірен (А. Штефан); *вінтерізкамінг*; *активність пропагандонії*; *ІПСОтіна* (НЕ СЦЯТЬ); *самоутилізації* (Говорять Снайпер).

Отже, публічні щоденникові записи військових у соціальних мережах цілком віддзеркалюють специфіку мовної ситуації в Україні: пишучи їх найчастіше живою мовою власного повсякдення, автори наповнюють власні тексти просторіччям, сленгом, росізмами, англізмами, власне англійсько- чи російськомовними одиницями, не гребують водночас і обценною лексикою, а також регулярно продукують оказіоналізми.

Список використаної літератури

1. Ажнюк Л. Право на мовне довкілля з позицій юридичної лінгвістики. *Мовне законодавство і мовна політика: Україна, Європа, світ* : зб. наук. праць. Київ, 2019. С. 275–295.
2. Анатолій Штефан «Штірліц». URL: https://t.me/a_shtirlitz
3. Говорять снайпер. URL: <https://t.me/+JXfHJ7BTUq>
4. Жайворонок В. В. Лексична підсистема мови і значення мовних одиниць. *Мовознавство*. № 6. 1999. С. 32.
5. Лише 9% українців спілкуються виключно російською – опитування. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2023/08/23/256117/>
6. Магнат. URL: https://t.me/magnat_ua
7. Мацюк Г. Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. 212 с.
8. НЕ СЦЯТЬ. URL: <https://t.me/pizdakatsaram>
9. Олексій Кушнер. URL: https://www.facebook.com/profile.php?id=100081309200291&sk=about&locale=uk_UA
10. Ю.Г. | Юрій Гудименко. URL: https://t.me/gudymenko_official
11. Vitalii Diachuk. URL: https://www.facebook.com/etselop?locale=uk_UA

ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Ангеліна РУДАК

Здобувач вищої освіти

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

Сучасна педагогічна освіта перебуває у безупинному розвитку, тому виникає необхідність у пошуку і вдосконаленні методів навчання при

підготовці майбутніх вчителів. Необхідність нових шукань обумовлюється напрямом освіти, який полягає не в засвоєнні теоретичних положень, а в формуванні професійних умінь і навичок. Тому зростає популярність та актуальність застосування інтерактивних методів навчання, одним із найпопулярніших став кейс-метод.

Дослідженнями кейс-методу займалися Ю. Коваленко, О. Гудманян, М. Пентелюк, Л. Попова, С. Караман.

«Кейс-метод» – це «ефективний інтерактивний метод навчання, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і спрямований насамперед на мотивацію до навчально-професійної діяльності й перехід від пасивного засвоєння знань студентами до їх активного застосування в модельних або реальних ситуаціях професійної діяльності» [2, с.155]. Кейс-метод полягає в розгляді реальних ситуацій, проблем або завдань, які студенти аналізують і обговорюють разом.

Класифікацій кейсів є безліч за різними характеристиками: за рівнем ситуації, складність обраної проблеми, за цілями та завданнями, за подачею матеріалу тощо. За спрямованістю А. Атласова [1] виділила такі види кейсів:

1. *Практично спрямовані кейси* (аналіз реальних джерел: історичних фактів, статистичних даних, документів). Призначенням цього виду кейсу є закріплення теоретичних знань і застосування їх у реальному житті.

2. *Навчальні кейси* (призначенні для навчання: моделюються типові ситуації, які вирішуються за допомогою певного алгоритму дій і рішень).

3. *Дослідницькі кейси* (передбачає дослідницьку роботу студента, пошук вирішення питання у літературі, працях науковців та усіх інших доступних для нього джерел).

Використання кейс-методу на парах розвиває в студентів аналітичні здібності, вміння висловлювати та відстоювати свою думку, оцінювати ситуацію, вести дискусію, знаходити відповіді на проблемні питання. Під час

підготовки кейс-методу викладачеві варто звернути увагу на підготовленість студентів, швидкість засвоєння знань, вміння працювати в групах та командах.

В основі кейс-методу лежить проблемне питання, яке потребує не простого рішення, а те, яке потрібно проаналізувати, дослідити та узагальнити факти. Підготовка до використання кейсу має три етапи:

- визначити мету та завдання, підібрати актуальну проблему, поставити часові межі для виконання завдання та вказати критерії оцінювання групової роботи;

- об'єднати студентів у команди або групи, описати поставлену ситуацію, розробити групам її вирішення;

- оцінювання роботи студентів.

Наведу приклад застосування кейс методу під час вивчення студентами курсу «Культура мовлення».

Модель кейсу

Тема: Культура мовлення засобів масової інформації України.

1. Підготовчий етап

Підготуйте повідомлення на такі теми (за групами):

1. Мовна ситуація в телевізійних проектах України.
2. Мовні помилки в журналістських текстах.
3. Культура мовлення в інтернеті: типові помилки та кліше.

2. Основна частина – обговорення проблем, виділених із доповідей, аналіз причин появи проблем, вироблення шляхів їх вирішення.

Питання для обговорення:

1. Як ви бачите вирішення проблеми культури мовлення у ЗМІ?
2. Запропонуйте напрями вдосконалення мовної грамотності журналістів
3. Які є шляхи подолання використання ненормативної лексики інтернеті?

3. Підбиття підсумків. Оцінювання студентів.

Отже, ефективність використання кейс-методу полягає у розвитку в студентів навичок самостійної роботи, пошуку практичних розв'язань ситуацій.

Вони вчаться грамотно висловлювати та відстоювати свою думку, аргументувати і доводити факти, оцінювати колег та аналізувати матеріал. Усе це робить кейс-метод популярним і ефективним інструментом навчання, який допомагає студентам підготуватися до професійної діяльності і розвивати необхідні навички для успіху у майбутньому.

Список використаної літератури

1. Атласова А. Д. Використання кейс-технології в освітньому процесі. *Дистанційне та віртуальне навчання*. 2010. №11(41). С. 105-111.
2. Коваленко Ю. В. Ефективність застосування кейс-методу під час викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах. *Збірник наукових праць*. 2014. № 1. Випуск 16. С. 151-155.

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЯК ЧИННИКА ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Катерина САМОЙЛЕНКО

студентка 4 курсу спеціальності Початкова освіта
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Хортицька національна академія, м. Запоріжжя, Україна

Науковий керівник: Фурман О. Ф.,

кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та мовної підготовки, Хортицька національна академія,
м. Запоріжжя, Україна

Одним із основних завдань розвитку української освіти на сучасному етапі є формування громадянської свідомості – виховання в дітей поваги до своєї країни, її законів та інституцій, розвиток активної громадянської позиції та відповідальності за долю своєї нації. Ці вимоги стосуються самого характеру думок особистості, яка здатна жити в сучасному українському суспільстві.

Формування національної ідентичності як чинника громадянського виховання в учнів молодшого шкільного віку є одним з провідних завдань, адже саме в цьому віці формуються основні переконання, цінності, ставлення до власного народу, культури, а також до себе як члена цього соціуму. У цьому

віці дитина осмислює свою належність до певної національної спільноти через усвідомлення національних ознак – мови, культури, місця проживання тощо.

Сьогодні означене питання актуальне у зв'язку з війною. Діти теж залучені до війни, адже на фронті перебувають їхні рідні, а школярі щодня чують вибухи. Вони повинні розуміти причини, наслідки російсько-української війни, знати національних героїв. Проте, на нашу думку, небезпечно формувати мілітарну свідомість, яка базується на бажанні загарбати чужу територію, насадити свою культуру. У сучасному світі відбувається боротьба за збереження своєї національної ідентичності, тому з раннього дитинства необхідно формувати приналежність до певної культурної спільноти, розвивати позитивне ставлення до рідного народу, його історії та традицій, прагнення прославити свою країну у всьому світі, розвивати науку і культуру, працювати в інтересах Батьківщини.

Державний стандарт початкової освіти визначає громадянські компетентності як ключові, що пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачає розвиток спроможності діяти як відповідальний громадянин та брати повноцінну участь у громадському та суспільному житті, зокрема школи та класу, спираючись на розуміння соціальних, економічних і політичних понять та сталого розвитку, критичне оцінювання основних подій національної, європейської та світової історії, а також повагу до прав людини та верховенства права, цінування культурного розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України [1].

Метою дослідження є вивчення змістового наповнення сучасних підручників мовно-літературної освітньої галузі, що сприяють формуванню національної ідентичності як чинника громадянського виховання дітей молодшого шкільного віку.

Структура національної ідентичності включає когнітивний, афективний і конативний компоненти. Когнітивний компонент включає знання про інші

національні групи, категоризацію себе як члена національної групи, знання про національну територію, державні символи, звичаї та традиції. Афективний компонент містить суб'єктивну актуальність національної ідентичності та прихильності до неї. Конативний компонент забезпечує здатність особистості реалізовувати свою поведінку відповідно до цінностей та вірувань національної спільноти [5]. Когнітивний компонент визначає знання молодшими школярами інститутів державності України, знань про належність до певної держави, права та обов'язки, правопорядок, моральні стосунки між людьми, національні звичаї. Афективний аспект визначає наявність таких якостей, як відчуття національної приналежності до рідного народу, самопізнання, толерантність між співгромадянами та громадянами інших країн, позитивне ставлення до держави, державної символіки, Конституції, державної мови, інтерес до історії, економіки своєї країни [5, с. 103-109].

Самоідентичність молодших школярів здійснюється в процесі навчальної діяльності через вивчення всіх предметів, серед яких важливе місце посідають предмети мовно-літературної галузі. Тому на цих уроках учень може пізнати культуру українського народу та інших народів світу, усвідомити свою приналежність до цієї країни, дізнатися про народні звичаї, свої права та обов'язки, засвоїти моральні цінності, зокрема любов до себе. Земля, народ, Батьківщина тощо. Змістом занять із читання ми розвиваємо почуття національної гідності, честі, патріотизму.

Щоб з'ясувати стан проблеми, було проаналізовано Державний стандарт початкової освіти, Типову освітню програму для 1 та 2 класу, затверджену під керівництвом О. Савченко, підручники з мовно-літературної галузі для 1 та 2 класу.

Буквар відіграє важливу роль у формуванні моральних цінностей у молодших школярів, спонукаючи їх до доброти, чуйності та взаємодопомоги. Цей навчальний посібник допомагає виховувати позитивні моральні якості та створює позитивне світосприйняття.

Під час вивчення грамоти діти ознайомлюються з державними символами України та національними традиціями. Ілюстративний матеріал букваря українськоцентричний, відображає елементи культури та природи нашої держави. Це сприяє розвитку національної самосвідомості.

Важливо відзначити, що підручник не містить дискримінаційних ознак за релігією чи національністю, представляючи різноманіття культур та людей з інших частин світу. Це сприяє розумінню та прийняттю світової культурної різноманітності серед учнів.

Авторам букварів слід бути особливо уважними, подаючи навчальні матеріали для молодших школярів з метою формування національної ідентичності. Проблемою є те, що букварі часто подають однаковий вміст у різних обкладинках, зберігаючи незмінними ілюстрації та змістовий матеріал. Зауважимо, що сучасні автори стають менш консервативними, акцентуючи увагу на сучасних темах, як-от нові музичні інструменти, сучасний транспорт, екологічні питання, музеї та океанаріуми. Це свідчить про поступовий відхід від стереотипів та оновлення змісту букварів.

У підручнику з читання для другого класу, який видано О. Савченко, спостерігаємо цілі розділи, які сприяють формуванню національної ідентичності через зміст текстового матеріалу. Прикладом може слугувати розділ «Читаємо та пізнаємо таємниці рідної мови», у якому яскраво представлені жанри усної народної творчості – колискові пісні, дитячі лічилки та мирилки. Вони є близькими та зрозумілими дитині, це один із основних жанрів текстів, який сприяє усвідомленню дитиною себе із самого малечку частиною великого народу. Ці елементи культури допомагають зберегти і передати традиції, історію та культурну спадщину свого народу наступним поколінням.

Таким чином, більшість підручників мовно-літературної галузі сприяють формуванню національної самосвідомості школярів, але іноді трапляються моменти, коли автори в гонитві за ілюстрацією історичної культурної

спадщини України нехтують сучасними досягненнями та перспективами розвитку нашої держави.

Педагог початкової школи повинен враховувати різні фактори, які впливають на формування національної ідентичності у своїх учнів:

1. Розуміння та відчуття приналежності до власної культурної спадщини є ключовим елементом. Це допомагає дітям розвивати позитивне ставлення до себе, вірити у свої можливості та досягати особистого щастя.

2. Повага до інших культур та країн також важлива в навчально-виховному процесі. Вивчаючи своє походження, діти отримують інформацію про інші культури, сприяючи культурній терпимості, повазі до інших і розумінню культурної різноманітності як важливого світового надбання.

3. Формування громадянської свідомості та відповідальності важливе для розуміння ролі людини в суспільстві та прийняття відповідальності за свої дії та рішення.

4. Піднесення патріотичних настроїв стає результатом розуміння власної історії, культури та традицій, що сприяє розвитку патріотизму серед дітей та активної участі в громадському житті країни.

Список використаної літератури

1. Державний стандарт початкової загальної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti> (дата звернення 30.03.2023)
2. Пономарьова К. І. Буквар : підручник для 1 класу (друга частина). Київ, 2018. 115 с.
3. Савченко О. Я. Українська мова та читання : підручник для 2 класу (частина 2). Київ, 2018. 148 с.
4. Шакурова М. В. «Я» в контексті «МИ»: про сутність соціокультурної ідентичності особистості / М. В. Шакурова. *Вісник ВДПУ*. 2013. №1. С. 103 – 109.
5. Yu. Pryshupa. The main aspects of Ukrainian youth's national identity in the context of globalization / Pryshupa Yu., Konoplianyk L. *People, Power and Politics: 1st International Congress, 19–21 October 2018 : proceedings book*. Kırşehir, Turkey, 2018. P. 278–292.

БІНАРНА ЛЕКЦІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ФОРМАТ ПОДАВАННЯ ТА ЗАСВОЄННЯ ІНФОРМАЦІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Василина СМЕРЕЧИНСЬКА

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник: Галина ВИШНЕВСЬКА, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

На сучасному етапі розвитку людської цивілізації високий рівень інформаційних технологій спонукає до постійних трансформацій в галузі освіти, відповідно до яких назріває питання доцільності окремих традиційних для педагогіки форм організації навчального процесу у ЗВО. Найбільш дискусійним в цьому плані вважаємо розгляд доцільності існування і активного використання методу лекції, що протягом тривалого проміжку часу залишалася основною формою передачі важливої для засвоєння інформації у освітньому процесі вищої школи.

Постійне розширення доступності отримання потрібної інформації для студентів призвело до того, що форма традиційної академічної лекції, яка застосовувалася ще кілька десятиліть тому, не може бути ефективною сьогодні. Слід відзначити, що дослідники наголошують на трансформації застосування цього методу від стандартного викладу потрібної інформації в метод, який передбачатиме активізацію уваги студента та спонукатиме до взаємодії, в результаті якої засвоюватиметься необхідна інформація та формуватимуться потрібні навички. Результатом такої трансформації є утворення групи нестандартних форм проведення лекцій, які описав у своїх дослідженнях Ю. Караван. Так, вчений виокремлює: «проблемні лекції, лекції-візуалізації, бінарні лекції або лекції-дискусії, лекції-провокації, лекції прес-конференції, лекції-діалоги, міні-лекції» [1]. Вважаємо, що кожен із зазначених методів потребує детальнішого розгляду та подальших досліджень у контексті конкретних спеціальностей, зокрема, філологічних.

Метою нашого дослідження є узагальнення організації та методики проведення бінарної лекції у процесі навчання дисциплін філологічного спрямування.

На відміну від традиційної форми лекції, яка передбачає систематичний та послідовний виклад необхідної для вивчення інформації лектором, під час бінарної лекції (інші назви – лекція вдвох, лекція-дует) відбувається розгляд проблемних питань за участю двох педагогів, носіїв різних точок зору – в чому і вбачають новизну методу. В залежності від обраної теми і партнера для її читання, вирізняють предметні (що проводяться викладачами однієї предметної дисципліни) та міжпредметні (що проводяться викладачами двох різних дисциплін) лекції вдвох.

Застосування методу бінарної лекції під час викладання філологічних дисциплін має низку переваг. Серед яких «забезпечення вищого рівня активності студентів у сприйманні і мисленні, активізація мислення слухачів, передача більшого обсягу інформації за рахунок переконструювання навчального матеріалу і підтримки зацікавленості студентів, вироблення альтернативності мислення, підвищення культури ведення дискусії за рахунок демонстрації подібних рис викладача й участі в ній самих студентів» [2].

Підготовка бінарної лекції потребує значних зусиль: від вибору теми, постановки суперечливого питання як основної причини проведення лекції, способів його вирішення, вміння працювати в парі із запрошеним колегою та готовності до вирішення суперечностей навколо обраної теми, контакту з аудиторією. У контексті методики викладання дисциплін філологічних спеціальностей можемо виокремити такі етапи підготовки лекції цього виду, які пропонує А. Коваленко [2]:

1. Вибір теми. Найчастіше темами бінарних лекцій виступають питання дискусійного типу, де можливі зіткнення різних точок зору (зокрема, щодо принципів кваліфікацій у морфології, синтаксисі), існує історична боротьба думок (суперечності навколо питання станівника як частини мови). Має місце

розгляд складних для сприйняття тем, які потребують розгляду від представників різних навчальних дисциплін (для прикладу, цікавим для студентів буде висвітлення походження того чи іншого діалекту від дуету діалектолога та викладача курсу історичної граматики).

2. Вибір партнера. Передбачає інтелектуальну та психологічну сумісність, приблизно однаковий рівень компетентності, здатність до імпровізації, швидкість реакції. Окрім зазначеного, бінарна лекція дає досвідченому викладачеві можливість передати свій досвід викладачеві-початківцю.

3. Розробка сценарію. На цьому етапі визначаються проблеми, тематичні блоки, розподіляється час – рекомендується кожному викладачеві говорити не більше 1,5 – 2 хв. Не менш важливо розпланувати взаєморозміщення викладачів.

Залежно від поставленої викладачем мети, бінарні лекції можуть варіюватися у плані методу їх проведення. Лектори можуть як вести дискусію, коли є прихильниками різних поглядів щодо суперечливого питання (щодо статусу певних частин мови у сучасній українській літературній мові), так і взаємодоповнювати одне одного з погляду свого особистого досвіду (зокрема, на лекціях про інтерактивні методи навчання із методики викладання української мови тощо). Для більшого залучення студентів до взаємодії, бінарну лекцію можна побудувати у формі прес-конференції, де студенти зможуть кожному з викладачів задавати питання щодо обговорюваної теми після короткого висловлення своїх позицій щодо статусу ненормативної лексики тощо.

Таким чином, застосування методу бінарної лекції під час вивчення дисциплін філологічного спрямування є ефективним засобом для розкриття проблемних питань і формування у студентів власного погляду на ситуацію, а також розвинення навичок ведення діалогу та дискусії шляхом спостереження та безпосередньої участі у обговореннях. Можливості аналізованого нестандартного методу приводять до думки, що метод лекції потрібно і

необхідно оновлювати, відповідно до сучасних умов розвитку освіти. Вважаємо необхідними та перспективними подальші дослідження різновидів методу бінарної лекції у контексті методик викладання філологічних та інших дисциплін.

Список використаної літератури

1. Караван Ю. В., Саницька А. О., Ташак М. С. Нетрадиційні форми лекцій у вищій школі. *Інноваційний потенціал української науки – XXI сторіччя*. Запоріжжя : Видавництво «ПГА», 2012. С. 11–19.
2. Коваленко А. Б. Особливості застосування методів активного навчання при підготовці до професійної діяльності. *Наука і освіта: Науково-практичний журнал Південного наукового центру АПН України*. 2009. №5. С. 77–81.

ДВОСКЛАДОВІ ТЕРМІНИ-СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА

Володимир ТУРУБАРОВ

здобувач вищої освіти

КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
Науковий керівник: Наталія РУКОЛЯНСЬКА, кандидат філологічних наук,
доцент, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та мовної
підготовки, Хортицька національна академія, м. Запоріжжя, Україна

Одним із найпродуктивніших шляхів поповнення термінології кримінального процесуального права (далі – КПП), який помітно активізувався наприкінці XIX століття і не зменшує своєї активності й сьогодні, є синтаксичний, в основу якого покладено творення термінів-словосполучень, які «здатні з найбільшою повнотою відбити необхідні відмітні риси поняття, яке називається» [1, с.17].

Дослідженню формальної структури термінів різних галузей присвячені наукові розвідки М. Дмитрук, Т. Дятчук, І. Кочан, Н. Ктитарової, Т. Лепехи, Н. Руколянської та ін.

Загальновідомим є те, що термінологізоване словосполучення має властивості терміну, з одного боку, та властивості словосполучення – з іншого.

Як різновид терміну він характеризується системністю, наявністю дефініції, тенденцією до моносемії в межах свого термінологічного поля, відсутністю експресії, стилістичною нейтральністю. Як різновид словосполучення аналітичний термін є певною синтаксичною конструкцією, що складається з двох або більше слів на основі підрядного зв'язку.

У будь-якому терміносполученні самостійність окремих компонентів ослаблена або зовсім втрачена, і за характером значення воно наближається до окремого слова. Незалежно від лінійної довжини та лексико-граматичного категорійного складу терміносполучення виражає функціонально одне термінологічне значення, одне комплексне поняття.

Мета – дослідити структурні особливості двокомпонентних термінів-словосполучень кримінального процесуального права сфери функціонування – Кримінального процесуального кодексу України [2].

Двокомпонентні терміни-словосполучення сучасної української термінології КПП утворюють переважно модель підрядної залежності компонентів узгодження та керування: *неповнолітній свідок, кримінальне провадження, учасник процесуальної дії*, досить рідко – прилягання: *незаконно одержаний, особливо небезпечний, процесуально незалежний*. Проте частіше використовуються моделі, побудовані на узгодженні складових частин. Означуване слово називає родове поняття, а означення дає видову характеристику. Узгоджуване слово – це здебільшого прикметник (*законний представник, касаційний суд, державне обвинувачення*), рідше – дієприкметник (*невідбуто покарання*).

Досліджувані терміни-словосполучення, побудовані за моделлю керування, є безприйменниковими і прийменниковими конструкціями: *вирок суду, право на захист, незалежність суддів*.

Складовими словосполучень, побудованих за моделлю прилягання, є прислівник та прикметник (дієприкметник) (*безвинно засуджений, процесуально самостійний*).

У текстах статей Кримінального процесуального кодексу України переважають розкладні терміносполуки, у яких збережена самостійність компонентів. Часто у своєму складі вони мають спільне опорне слово, утворюючи таким чином цілі лексико-семантичні гнізда: *законний арешт, незаконний арешт, необґрунтований арешт*, що сприяє процесові систематизації елементів словника сучасного українського кримінального процесуального права загалом [3].

Залежно від частиномовного вираження складників і їх розташування серед двокомпонентних структур, а також участі у структуруванні прийменників, згідно з класифікацією, запропонованою Н. Руколянською [3], функціонують терміни-словосполучення таких моделей:

1) прикметник + іменник у Н.в.: *злочинна недбалість, насильницька дія, територіальна підсудність*. В окремих випадках вони можуть утворювати антонімічні пари: *закінчений злочин – незакінчений злочин*;

2) іменник у Н.в. + іменник у Р.в.: *підсудність провадження, звільнення від покарання, відвід адвоката, межі захисту*. Головне слово часто може бути виражене віддієслівним іменником. У багатьох випадках терміни, побудовані за цією моделлю, ускладнюються прийменниками.

3) дієслово + іменник у З.в.: *відновити провадження, відхилити клопотання, взяти під захист*.

Непродуктивними у текстах Кодексу є моделі, у яких поєднуються:

1) дієслово + прийменник + іменник у Р.в.: *звільнити з-під варті, переховуватися від правосуддя*;

2) прислівник + прикметник (дієприкметник): *безвинно засуджений, незаконно одержаний*;

3) числівник + іменник у Н.в.: *перша судимість*;

4) іменник у Н.в. + іменник у З.в.: *акт про помилування, замах на злочин, заява про відвід*;

5) іменник у Н.в. + іменник у Д.в.: *участь у злочині, невідкорення розпорядженню;*

6) іменник у Н.в. + субстантивований іменник у Р.в.: *заякування потерпілого, допит неповнолітнього, особа винного;*

7) іменник у Н.в. + іменник в О.в.: *зловживання владою, погроза вбивством, свідчення під присягою;*

8) дієприкметник + іменник у Н.в.: *відбуте покарання, дієдатна особа, санкціонований обшук;*

9) дієслово (дієприкметник) + іменник в О.в.: *охоронювані законом, передбачено законом, погрожувати насильством;*

10) дієслово + іменник у Д.в.: *запобігати злочинності, запобігати піддати стягненню, підлягати штрафу.*

Двокомпонентні терміни-словосполучення також служать базовими структурами для побудови складніших, багатоконпонентних термінів: *суспільно небезпечний – суспільно небезпечний характер діяння.*

За походженням компонентів їх можна поділити на три групи, побудовані за певною моделлю: національний + національний компонент: *особиста порука, громадський обвинувач, представник потерпілого;* іншомовний + національний компонент: *кримінальна відповідальність, колегія суддів, адвокатське об'єднання;* національний + іншомовний компонент: *помічник адвоката, судова експертиза, огляд документів;* іншомовний + іншомовний компонент: *санкція прокурора.*

Таким чином, у результаті дослідження двокомпонентних термінів кримінального процесуального права виявлено, що вони кількісно переважають над іншими багатоконпонентними термінами. Серед них домінують прикметниково-іменникові структури, утворені за моделями «прикметник + іменник у Н.в.», «іменник у Н.в. + іменник у Р.в.», «дієслово + іменник у З.в.», що відтворює загальнотермінологічну тенденцію.

Список використаної літератури

1. Даниленко В. П., Скворцов Л. І. Теоретичні та практичні аспекти нормалізації наукової термінології: Матеріали респ. наук. конф. «Науково-технічний прогрес і проблеми термінології» (14-16 травня 1980 р., Львів). Львів: «Вид-во Львівська політехніка», 1980. С. 16-21.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України (редакція від 01.09.2023 р.). Суми : ТОВ «ВВП НОТІС», 2023. 424 с.
3. Руколянська Н. В. Лексика текстів кримінально-процесуального права в українській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 – українська мова / Руколянська Наталія Василівна ; М-во освіти і науки України, молоді та спорту України, Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. Дніпропетровськ, 2013. 20 с.

ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «МОВА СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ» У НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Анастасія ТУРУБАРОВА

здобувач вищої освіти

КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР

Науковий керівник: Наталія РУКОЛЯНСЬКА, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та мовної підготовки, Хортицька національна академія, м. Запоріжжя, Україна

Під час розвитку різних галузей людської діяльності і стрімкого злету наукової думки аналіз мов спеціального призначення (далі – МСП) є важливим напрямком наукових лінгвістичних досліджень, які знаходяться на перетині кількох галузей знань і пов'язані з цілим комплексом теоретичних і прикладних завдань.

Дослідженню цього поняття у загальномовному плані і у межах різних сфер (правничої, науково-технічної, хімічної тощо) приділяють увагу такі науковці: Т. Винниченко, М. Вербенец, І. Волкова, Т. Пристайко, Н. Непийвода, І. Квітко, Г. Мацюк, Т. Панько, А. Герд, В. Даниленко, О. Митрофанова, Е. Огар, Н. Орлова, К. Опіц, Л. Півньова, Н. Руколянська, Т. Севорі, Л. Хоффман, В. Лейчик та ін. Проте в українській лінгвістиці є лише фрагментарні розвідки про мову спеціального призначення.

Мета – проаналізувати становлення поняття «мова спеціального призначення» і погляди науковців на його сутність.

Незважаючи на тривалу історію розвитку цього поняття, думки науковців щодо його назви і змісту різняться. Так, паралельно з терміном «мова спеціального призначення» використовують терміни «мова науки», «підмова», «професійна (спеціальна) мова», «мова для спеціальних цілей», «субмова», «фахова мова» та ін. Це, на нашу думку, пов'язано з авторським баченням сутності фахової мови, які в сумі характеризують її як явище, відмінне від загальноживаної мови та використовуване фахівцями певних галузей діяльності людини за спеціальним призначенням.

Глибокий аналіз структури і функцій мов спеціального призначення спочатку відбився на мові науки. Саме поняття «мова науки» з'явилося у працях філософів, які вивчали напрям лінгвістичної філософії. Початком безпосередньо лінгвістичного вивчення мов науки (мов спеціального призначення) вважають вихід у світ у 1953 році книги англійського вченого Т. Сейворі «Мова науки». Після виокремлення мов науки у складі природних мов було визначено й інші різновиди: мова техніки, мова реклами тощо.

Т. Кияк вважає, що вирішальним чинником розвитку МСП стала «промислова революція» (XVIII–XIX ст.). Із того часу у фахових мовах техніки відбулося потужне зростання лексичного запасу, насамперед термінології, в зв'язку з чим суттєво збільшилася кількість та розмаїття видів професійних текстів [3].

Друга половина XX століття ознаменована у лінгвістиці зростаючим інтересом до вивчення МСП у низці європейських країн. Так, на початку 70-х років цього століття в англійськомовних країнах з'являється термін *languages for special purposes* (LSP) – «мова спеціального призначення», яким і почали позначати сукупність різновидів національних мов. У німецькомовних країнах, починаючи з 20-х років, під впливом ідей Празького лінгвістичного гуртка, але особливо з 50-х років, почали говорити про *fachsprachen* – фахові мови, які

були виокремлені разом із мовами науки, а у франкомовних країнах широко застосовується термін *langues de specialite*.

Як синонім до терміна МСП у лінгвістичній літературі значного поширення набув термін «підмова», що з'явився у вітчизняному мовознавстві наприкінці 60-х років ХХ століття в значенні «набір мовних елементів і їхніх відношень у текстах з однорідною тематикою» [4].

Вагомий внесок у вивчення аналізованого поняття внесла і теорія пов'язана з іменем Б. Гавранека, яка набула поширення з початку 70-х років ХХ століття і трактує мови спеціального призначення як функційні різновиди сучасних розвинутих національних мов, як підсистеми цих мов, що використовуються у спеціальних сферах суспільних відносин, які протиставляються неспеціальним – побутовій сфері, сфері сімейних відносин тощо. Звідси виникла пропозиція називати їх підмовами або субмовами [1]. З кінця ХХ століття термін «мова спеціального призначення» широко застосовується у працях багатьох учених.

Визначення аналізованого поняття так само різняться у лінгвістичній літературі як і його назва. Зокрема, Л. Гоффман МСП тлумачить як «сукупність усіх мовних засобів, використовуваних у виокремленій комунікативній сфері для досягнення взаєморозуміння між людьми, що здійснюють відповідну професійну діяльність» [6, с. 57]. А от Дж. Л. М. Трім наполягає, що її потрібно розглядати як мову, що приєднує спеціальний (професійно орієнтований) словник до того про шарку мови, який складає її загальне ядро, і залишається незмінною незалежно від соціальної (або професійної) ролі, виконуваної мовцем. На переконання вченого, МСП не є «штучною або обмеженою мовою і не виключає взаємодію з мовним цілим» [7, с. 18–24].

Український мовознавець Т. Кияк зазначає, що «фахова мова – сукупність усіх мовних засобів, уживаних в обмеженій професійною ділянкою сфері комунікації для забезпечення взаєморозуміння між людьми, які працюють у цій галузі» [2, с. 3]. Учений підкреслює, що «динаміка фахових мов часто віддаляє

їх від висхідної бази загальноновживаної мови й може привести до виникнення непорозуміння між фахівцями та нефахівцями, створює штучну атмосферу елітарності» [3].

Дослідниця О. Туркевич зазначає, що «фаховою мовою можна називати сукупність усіх мовних засобів, які застосовують у професійно замкнутій сфері комунікації з метою забезпечення порозуміння між людьми, які працюють у цій сфері» [5, с. 231].

Виникнення мов спеціального призначення пов'язано, на нашу думку, зі складною структурою організації сучасного суспільства (наука, промисловість, управління, політика, засоби масової інформації, освіта тощо) і необхідністю у мовних ресурсах, що виникають у зв'язку з цим і покривають потреби кожної із цих сфер людського життя.

Отже, мова спеціального призначення, яка є частиною загальнонаціональної мови, пройшла довгий шлях трансформації як поняття і предмет вивчення, а існуючі її дефініції об'єднує чітка професійна спрямованість явища, що вивчається, та, як наслідок цього, вибір лексичних, граматичних, синтаксичних засобів, призначених для реалізації у кожній конкретній субмові. Перспективами дослідження є порівняння понять *мова загального призначення* і *мова спеціального призначення*.

Список використаної літератури

1. Гавранек Б. О функциональном расслоении литературного языка. *Пражский лингвистический кружок*. М. : Прогресс, 1967. С. 432-444.
2. Кияк Т. Вузькогалузеві терміни як основа формування та квазіреферування фахових текстів. *Вісник Нац.ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. 2008. № 620. С. 3–5.
3. Кияк Т. Р. Компресія інформації у науково-технічному перекладі як об'єкт лінгвістики фахових мов. URL : http://www.philolog.univ.kiev.ua/library/zagal/Movni_i_konceptualni_2010_30/142_146.pdf
4. Півньова Л. В. Мова спеціального призначення як об'єкт лінгвістичних студій. *Українська мова*. 2014. № 4. С.117-125.
5. Туркевич О. В. Фахова мова методики викладання української мови як іноземної: специфіка функціонування. *Вісник Львівського університету: Сер. Філологічна*. 2012. Вип. 57. С. 230-235.

6. Hoffman L. A. A Cumulative Analysis of Scientific Texts. *AILA 81: Proceedings*. Lund, 1981.
7. Trim J.L.M. Linguistic Considerations in Planning Courses and in the Preparation of Teaching materials. *Languages for Special Purposes*, CILT. 1969. С. 18–24.

LANGUAGE AND SPEECH ASPECT OF POLYCEISTICS: RHETORICAL APPROACH

Федоренко С. Ю.

курсант ННІ права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Галенко Ю. П.

старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

The essence of the police culture in the context of society and the state is that it is a special area, and the rhetorical culture of law enforcement officers is an integral part of the general culture, adapted to the current forms and content of society. Special rhetoric is important for effective adaptation of police to professional situations in the field of social communication. It contributes to improving the level of language competence, which, in turn, contributes to a better understanding of the content of speeches and requirements expressed by commanders and leaders. Rhetoric aimed at improving the educational level of law enforcement officers is a key factor in the performance of police officers of their professional duties, since the language acts as the main tool for the management and organization of personnel, communication with the public and government as a whole [3, p. 115-118; 4].

The everyday work of a police officer requires a decisive and skillful ability to find solutions in various situations. Success in these cases depends largely on the ability to use various tools of speech confidently and effectively.

The profession of a police officer differs from others not only in the requirements for physical health, discipline and organization, but also in the specifics of language behavior and communication aspects. In speech and communication, this specificity is reflected through accuracy, clarity and exactness. Police officers have to use different language styles and communication strategies depending on the

situation. They can use categorical commands that require immediate execution or negotiate to resolve conflicts.

Differentiation of language behavior between different categories of law enforcement officers is important, because it helps to ensure effective communication in different situations. This aspect is realized through language skills training and the development of the ability to understand and use different communication strategies in a professional environment. All these factors are important for ensuring the effectiveness and success of police officers in their professional activities, as language and communication play a key role in their work [1, p. 42-46].

Since ancient times rhetoric has played an important role in the ordering of language activities in the state and society. In various fields of activity requiring a high level of language responsibility, specialized approaches to rhetoric have evolved over time, which were designed to achieve optimal results in specific fields. Rhetoric, as a science and a system of rules, covers various aspects of linguistic influence. This system is not limited only to technical requirements for communicative qualities of speech, such as brevity, accuracy and power of voice; it also includes general approaches to the use of language that best meet the needs of police activities. Therefore, rhetoric is an important tool for improving speech and communication in the police sphere, where it is important to adhere to high standards of language influence for successful performance of tasks.

It is important to take into account that today it is very important to include in the training of modern police officers the ability to conduct socially significant speeches that would correspond to the basic style of public speech. There is a need to form the ability of officers to create their own “language reality” in the context of the police service [2, p. 22-24].

Thus, speech combined with the image in understanding its symbolic meaning is an important regulator of behavior. The commander, who is fluent in the art of words, has a significant advantage in managing subordinates. The possession of

oratory art skills, which is literally the art of convincing, is an important element in mastering law enforcement of the new century.

References

1. Bugay Y. O., Vasylenko V. A. Methodical bases of studying the professional language by law students. *Ukrainian scientific dimension in modern science: Humanitarian aspect: Materials of the IV all-Ukrainian scientific-practical conference*, April 13, 2018, Mykolaiv, 2018. P. 42-46.
2. Vasylenko V. A. Training of the culture of professional broadcasting in higher education: General didactic principles. *Collection of materials of the III all-Ukrainian scientific-and-practical conference «New information technologies of business management»*, February 12, 2020, Kyiv: Union of business automatics, 2020. P. 22-24.
3. Vasylenko V. A., Danylenko A. V. Communicative competence of the police as an object of cross-scientific research. *Actual problems of modern science in the research of young scientists: Scientific and practical conference* (May 15, 2020, Kharkiv) / Kharkiv National University of Internal Affairs, 2020. P.115-118.

#PeaceForUkraine